

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL PAKARTOTINIO X SKUNDO PRIEŠ PRIENŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJĄ

2017-07-14 Nr. 4D-2017/2-558
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius gavo pakartotinį X (toliau vadinama – Pareiškėjas, pareiškėjas) skundą dėl Prienų rajono savivaldybės administracijos (toliau vadinama ir – Savivaldybė) pareigūnų veiksmų (neveikimo), netinkamai išnagrinėjus jo prašymą (-us), taip pat sprendžiant socialinės pašalpos, kompensacijų skyrimo / neskyrimo klausimus, bei dėl Seimo kontrolieriaus rekomendacijų nevykdymo (toliau vadinama – Pakartotinis skundas).

2. Pakartotiniame skunde Pareiškėjas nurodo:

2.1. „2017-03-27 kreipiausi į Savivaldybę dėl netinkamos informacijos apie socialinės paramos skyrimą, neskyrimą, atsakymų į prašymus neatitikimą teisės aktų nuostatomis“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta).

2.2. „Savivaldybės administracijos direktorius 2017-04-10 raštu atsakė, kad „Jūsų prašyme minimus klausimus jau ne kartą nagrinėjo specialistai, jums atsakyta.“

2.3. „Seimo kontrolierius pateikė rekomendacijas padėčiai ištaisyti. Padėtis nesikeičia. Savivaldybė į mano prašymą atsako tais pačiais neteisėtais atsakymais, meluoja, išsisukinėja atsirašinėdami [...]“

2.4. „[...] niekuomet nebuvo prašoma nurodyti, kaip pateikti informaciją, ir informacija nebuvo teikiama nei žodžiu, nei raštu.“

2.5. „Pildant 2017-03-17 prašymą-paraišką taip pat nebuvo prašoma nurodyti, koku būdu pateikti informaciją, o tik vėliau telefonu informavo ateiti užpildyti, koku būdu pateikti informaciją.“

2.6. „Nei vienu neskyrimo atveju nebuvo informuotas ir dokumentai nebuvo gražinti.“

3. Pareiškėjas prašo Seimo kontrolierių „įvertinti Savivaldybės atsakymą [...]“.

4. Seimo kontrolierius 2017-01-05 išnagrinėjo Pareiškėjo skundą dėl Savivaldybės pareigūnų veiksmų (neveikimo), sprendžiant socialinės paramos skyrimo / neskyrimo klausimus, ir savo išvadas bei rekomendacijas pateikė pažymoje Nr. 4D-2016/2-1297. Seimo kontrolierius rekomendavo:

„19.1. atkreipti dėmesį į pažymos išvadas, imtis priemonių, kad informacija pareiškėjams socialinės paramos klausimais būtų teikiama vadovaujantis galiojančių teisės aktų nuostatomis, laikantis išsamumo, tikslumo, objektyvumo principų;

19.2. atkreipti dėmesį į pažymos išvadas, patikrinti ir pateikti motyvuotas išvadas, ar 2015–2016 metais kompensacijos už būsto šildymo, karšto ir šalto vandens išlaidas Pareiškėjui buvo suteiktos / nesuteiktos / mažinamos, taip pat išmokėtos, vadovaujantis galiojančių teisės aktų nuostatomis bei Savivaldybės priimtais sprendimais, nustačius teisės aktų pažeidimų, imtis

priemonių situacijai spręsti;

19.3. patikrinti ir pateikti motyvuotą išvadą, ar Pareiškėjas apie priimtus sprendimus suteikti / nesuteikti / mažinti socialinę paramą buvo informuotas tinkamai, t. y. tokiu būdu, kokį jis buvo nurodęs prašymuose-paraiškose; jeigu jis buvo informuotas netinkamai, imtis priemonių, kad ateityje tokios situacijos nepasikartotų;

19.4. atkreipti dėmesį į pažymos išvadas, įvertinti pareigūnų, rengusių ir teikusių informaciją socialinės paramos klausimais bei teikusių Pareiškėjui pirminę teisinę pagalbą, veiksmus, pateikti išvadas šiuo klausimu;

19.5. tikslinti Savivaldybės administracijos direktoriaus 2012-12-19 įsakymą Nr. (7.7)-A3-2012/818, atsižvelgus į Civilinio kodekso 4.84 straipsnio 4 dalies nuostatas.“

5. Savivaldybė 2017-03-29 raštu pateikė Seimo kontrolieriui atsakymą dėl rekomendacijų vykdymo.

6. Iš Skundo tyrimui pateiktų dokumentų nustatyta:

6.1. Pareiškėjas kreipėsi į Savivaldybę 2017-03-27 prašymu, kuriame nurodė:

6.1.1. „[...] trys metai prašau pateikti socialinės paramos gyventojams Savivaldybės sudarytą aprašą, tačiau iki šiol negavau“;

6.1.2. „[...] nuo 2012-01-01 iki 2017-02-07 nei vieno pranešimo apie sprendimų priėmimą [dėl socialinės paramos teikimo] nesu gavęs“;

6.1.3. „nuo 2016 metų kovo mėn. išvis jokios socialinės paramos nesuteikėte. Nei pranešimų, nei dokumentų nepateikėte“;

6.1.4. „Prašau išsamaus atsakymo, motyvuoto [...]. Kodėl pašalpos, kompensacijos nuo 2014 metų kovo mėn. buvo skiriamos netinkamai [...].“

6.2. Savivaldybė 2017-04-10 raštu Pareiškėjui atsakė:

„Informuojame, kad Jūsų prašyme minimus klausimus jau ne kartą nagrinėjo Savivaldybės specialistai. Jums atsakyta 2016-01-29 raštu [...], 2016-04-12 raštu [...], 2016-08-31 raštu [...], 2016-11-18 raštu [...]. Jūs, pildydamas prašymą-paraišką piniginei socialinei paramai gauti, nė karto nenurodėte informacijos pateikimo būdo, todėl Jūs buvote informuojamas žodžiu. Pildydamas 2017-03-17 prašymą-paraišką piniginei socialinei paramai gauti, Jūs nurodėte, kad informaciją apie priimtus sprendimus dėl piniginės socialinės paramos skyrimo ar neskyrimo pageidaujate gauti paštu. Todėl šiuo metu Jūs apie priimtus sprendimus informuojamas raštu [...].“

TYRIMAS IR IŠVADOS

7. Seimo kontrolierius, siekdamas išsiaiškinti Pareiškėjo nurodytas aplinkybes, kreipėsi į Savivaldybę, prašydamas pateikti paaiškinimus dėl skundo teiginių bei atsakyti į Seimo kontrolieriaus klausimus:

„[...] kuo vadovaujantis buvo nagrinėjamas Pareiškėjo 2017-03-27 prašymas bei pateiktas jam atsakymas; ar Pareiškėjui yra pateiktas jo prašomas Piniginės socialinės paramos teikimo tvarkos aprašas; jeigu yra pateiktas, kada; jeigu nepateiktas, kodėl, nurodyti motyvuotas priežastis; kokių priemonių buvo imtasi vykdant Seimo kontrolieriaus 2017-01-05 pažymos 19.1 punkte pateiktą rekomendaciją; jeigu nebuvo imtasi; kodėl, nurodyti motyvuotas priežastis; kuo vadovaujantis, kieno sprendimu (nurodymu) buvo nuspręsta Pareiškėją apie priimtus sprendimus dėl socialinės paramos skyrimo / neskyrimo / mažinimo informuoti telefonu, jeigu, kaip teigiama 2017-03-29 rašte, „pildant prašymą-paraišką piniginei socialinei paramai gauti nė karto nebuvo nurodyti informacijos pateikimo būdai [paštu, elektroniniu paštu, telefonu]“; kokių priemonių buvo imtasi vykdant Seimo kontrolieriaus 2017-01-05 pažymos 19.3 punkte pateiktą rekomendaciją; jeigu nebuvo imtasi; kodėl, nurodyti motyvuotas priežastis; ar Pareiškėjas buvo tinkamai informuojamas apie priimtus sprendimus dėl socialinės paramos skyrimo / neskyrimo / mažinimo; pateikti išvadas šiuo klausimu; ar buvo įvertinti pareigūnų, rengusių ir teikusių informaciją

Pareiškėjui socialinės paramos klausimais, veiksmai; jeigu buvo, kokie sprendimai priimti; jeigu nebuvo, kodėl, nurodyti motyvuotas priežastis; kokių priemonių buvo imtasi vykdant Seimo kontrolieriaus 2017-01-05 pažymos 19.5 punkte pateiktą rekomendaciją; jeigu nebuvo imtasi; kodėl, nurodyti motyvuotas priežastis; *motyvuotai paaiškinti* (pateikiant tai patvirtinančius dokumentus): ar tinkamai buvo atsakyta Pareiškėjui į jo 2017-03-27 prašymą; Pareiškėjo kiekvieną teiginį [...].“

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

8. *Savivaldybė* Seimo kontrolierių informavo, pateikė dokumentus bei paaiškinimus, iš kurių nustatyta:

8.1. „Pareiškėjas prašymą rašė 2017-03-17. Prašymas buvo nagrinėjamas vadovaujantis Piniginės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymu ir Savivaldybės tarybos 2015-02-23 sprendimu Nr. T3-32 „Dėl Piniginės socialinės paramos teikimo tvarkos aprašo ir lėšų piniginei socialinei paramai nustatymo metodikos patvirtinimo“. Atsakymas išsiųstas paštu – 2017-03-28 raštas Nr. SPS-R3-143.“

8.2. „Savivaldybės tarybos 2015-02-23 sprendimas Nr. T3-32 „Dėl Piniginės socialinės paramos teikimo tvarkos aprašo ir lėšų piniginei socialinei paramai nustatymo metodikos patvirtinimo“ yra paskelbtas Savivaldybės interneto svetainėje (www.prienai.lt) ir yra viešas.“

8.3. „Apie priimtus sprendimus Pareiškėjas nebuvo informuojamas telefonu. Pareiškėjui pateikus prašymą, informacija yra suteikiama žodžiu ir išsiunčiama paštu, kaip yra nurodyta prašyme. Pildydamas 2017-03-17 prašymą-paraišką Pareiškėjas nepateikė duomenų apie turimą turtą ir nebuvo nurodytas informacijos pateikimo būdas, todėl nagrinėjant jo prašymą-paraišką Pareiškėjas buvo iškviestas telefonu, kad patikslintų informaciją. Telefono numeris buvo nurodytas pildant prašymą-paraišką.“

8.4. „Piniginės socialinės paramos teikimo komisijos posėdyje buvo nagrinėtas klausimas dėl informacijos suteikimo / nesuteikimo pareiškėjams ir priimtas sprendimas teikti informaciją apie piniginės socialinės paramos suteikimą / nesuteikimą kiekvienam pareiškėjui jo pasirinktu būdu (paštu, elektroniniu paštu, telefonu).“

8.5. „Pareiškėjas piniginę socialinę paramą gauna nuo 2004 metų ir žodinis informacijos teikimo būdas jį tenkino. Tačiau norint gauti informaciją kitu būdu, būtina jį nurodyti prašyme-paraiškoje.“

8.6. „Pareiškėjas dėl piniginės socialinės paramos neteikimo visais atvejais buvo informuojamas žodžiu, buvo aiškinamos situacijos, kodėl vienu ar kitu atveju jam nėra skiriama piniginė socialinė parama.“

8.7. „Kadangi šiuo metu pareiškėjas dėl piniginės socialinės paramos teikimo ar neteikimo informuojamas raštu [...].“

8.8. „2015-12-21 prašymas-paraiška – informacija apie piniginės paramos suteikimą suteikta žodžiu. 2016-05-13 prašymas-paraiška – informacija apie piniginės paramos suteikimą suteikta žodžiu.

2016-06-21 prašymas-paraiška – informacija apie piniginės paramos suteikimą suteikta žodžiu. 2016-09-23 prašymas-paraiška – informacija apie piniginės paramos suteikimą suteikta žodžiu. Informaciją apie priimtus socialinės pašalpos, kompensacijų skyrimo / neskyrimo sprendimus teiksime raštu pareiškėjo nurodytu adresu.“

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

9. Lietuvos Respublikos įstatymai ir kiti teisės aktai

9.1. *Vietos savivaldos įstatymu reglamentuojama:*

9.1.1. *6 straipsnis* – „1. viena iš savarankiškujų savivaldybių funkcijų yra: [...] 43) socialinės pašalpos ir kompensacijų, nustatytų Lietuvos Respublikos piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatyme, teikimas; [...].“

9.1.2. 7 *straipsnis* – „Valstybinės (valstybės perduotos savivaldybėms) funkcijos yra: [...]; 30) valstybės garantuojamos pirminės teisinės pagalbos teikimas; [...].“

9.2. *Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymu* (toliau vadinama – Piniginės socialinės paramos įstatymas) reglamentuojama:

9.2.1. 4 *straipsnis* – „1. Piniginę socialinę paramą savivaldybės teikia vykdydamos savarankiškąją savivaldybių funkciją, kuri yra finansuojama iš savivaldybių biudžetų lėšų. 2. Savivaldybės taryba tvirtina piniginės socialinės paramos teikimo tvarkos aprašą, kuriame nustato: piniginės socialinės paramos skyrimo ir mokėjimo tvarką [...]; pagrindus, kai socialinė parama skiriama kitais šiame įstatyme nenumatytais atvejais (skiriama vienkartinė pašalpa; apmokama skola už būstą; kompensuojamos išlaidos už didesnę karšto ir geriamojo vandens kiekį, negu šiame įstatyme nustatytas normatyvas; kompensuojamos šiame įstatyme nenurodytos būsto išlaikymo išlaidos ir kita) ir kuriems esant ši parama didinama, mažinama, skiriama ne visiems bendrai gyvenantiems asmenims, sustabdomas, nutraukiamas ar atnaujinamas jos mokėjimas; bendruomeninių organizacijų ir (ar) [...] kitų nevyriausybinių organizacijų atstovų, ir (ar) gyvenamosios vietovės bendruomenės narių, ir (ar) seniūnaičių, ir (ar) kitų suinteresuotų asmenų pasitarkimo dalyvauti svarstant klausimus dėl piniginės socialinės paramos skyrimo tvarką bei jų teises ir pareigas. [...].“

9.2.2. 5 *straipsnis* – „Piniginės socialinės paramos rūšys yra šios: 1) socialinė pašalpa; 2) būsto šildymo išlaidų, geriamojo vandens išlaidų ir karšto vandens išlaidų kompensacijos (toliau – kompensacijos).“

9.2.3. 7 *straipsnis* – „5. Daugiabučio namo butų savininkai, kurie kreipiasi dėl būsto šildymo išlaidų kompensacijų, turi dalyvauti svarstant ir priimant sprendimą susirinkime dėl daugiabučio namo atnaujinimo (modernizavimo) projekto įgyvendinimo pagal Vyriausybės patvirtintą daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programą ar ją atitinkančią savivaldybės tarybos patvirtintą programą, jeigu toks sprendimas svarstomas ir priimamas, ir dalyvauti įgyvendinant šį projektą.“

9.2.4. 21 *straipsnis* – „12. Jeigu bendrojo naudojimo objekto valdytojas arba savivaldybės programos įgyvendinimo administratorius savivaldybės administracijai pateikia dokumentus, patvirtinančius, kad **daugiabučio namo buto savininkas, kuris turi teisę į būsto šildymo išlaidų kompensaciją arba ją gauna, nedalyvavo susirinkime svarstant ir priimant sprendimą dėl daugiabučio namo atnaujinimo (modernizavimo) projekto įgyvendinimo ir atsisakė dalyvauti įgyvendinant šį projektą, ir dėl šių asmenų veiksmų (neveikimo) daugiabučio namo atnaujinimo (modernizavimo) projektas nebuvo pradėtas įgyvendinti, nuo kito mėnesio, už kurį skiriama būsto šildymo kompensacija, jo bendrai gyvenantiems asmenims arba vienam gyvenančiam daugiabučio namo buto savininkui skiriama kompensuojama būsto šildymo išlaidų dalis mažinama 50 procentų, o nuo kito šildymo sezono būsto šildymo išlaidų kompensacija neskiriama, bet ne ilgiau kaip 3 metų šildymo sezonus nuo šių aplinkybių atsiradimo.**“

9.3. *Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatyme* (toliau vadinama – Teisės gauti informaciją įstatymas arba Įstatymas) reglamentuojama:

9.3.1. 1 *straipsnis* – „1. Šis įstatymas užtikrina asmenims teisę gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, nustato šios teisės įgyvendinimo tvarką ir reguliuoja valstybės bei savivaldybių institucijų ir įstaigų veiksmus teikiant informaciją asmenims. 2. Šis įstatymas sudaro palankias sąlygas asmenims gauti valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų disponuojamą informaciją ir panaudoti ją komerciniams ar nekomerciniams tikslams. [...].“

9.3.2. 2 *straipsnis* – „2. **Informacija** – žinios, kuriomis disponuoja valstybės ir savivaldybių institucija ar įstaiga, įskaitant informaciją apie jų darbuotojų darbo užmokestį. [...].“

9.3.3. 3 *straipsnis* – „1. Įstaigos privalo teikti pareiškėjams informaciją. Atsisakyti suteikti informaciją galima šio įstatymo nustatyta tvarka. [...].“

9.3.4. 4 *straipsnis* – „Įstaigos, teikdamos informaciją, vadovaujasi šiais principais: 1) *informacijos išsamumo*, reiškiančio, kad pareiškėjui turi būti pateikta visa pagal teisės aktus teiktina jo prašymo turinį atitinkanti informacija; 2) *tikslumo*, reiškiančio, kad pareiškėjui teikiama

informacija turi atitikti įstaigos disponuojamą informaciją; [...]; 4) *objektyvumo*, reiškiančio, kad įstaigos valstybės tarnautojai ar darbuotojai teikdami informaciją turi būti nešališki ir objektyvūs; 5) *pagalbos*, reiškiančios, kad visuomenei teikiama pagalba pasinaudoti galimybe gauti informaciją. [...].“

9.3.5. *16 straipsnis* – „1. Prašymas, pateiktas nesilaikant šio įstatymo nustatytų reikalavimų, įstaigos vadovo ar jo įgalioto asmens rašytiniu pavedimu ar rezoliucija gali būti netenkinamas. 2. [...]. 3. Jeigu įstaiga atsisako pateikti informaciją, pareiškėjui išsiunčiamas apie tai pranešimas, kuriame nurodoma atsisakymo priežastis ir šio sprendimo apskundimo tvarka. Jeigu įstaiga atsisako pateikti informaciją dėl to, kad į prašomą informaciją trečiosios šalys turi autorių, gretutines ar duomenų bazių gamintojų (*sui generis*) teises, nurodomas asmuo, kuriam priklauso autorių, gretutinės ar duomenų bazės gamintojo (*sui generis*) teisės, jeigu tas asmuo žinomas.“

9.4. *Vyriausybės 2007-08-22 nutarimu Nr. 875 patvirtintose Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklėse (toliau vadinama – Prašymų nagrinėjimo taisyklės) (2015-08-26 nutarimo Nr. 913 redakcija, galiojanti nuo 2015-09-01) nustatyta:*

„4. Taisyklėse vartojamos sąvokos: 4.1. **Asmens prašymo nagrinėjimas** – institucijos veikla, apimanti asmens prašymo priėmimą, įregistravimą, esmės nustatymą ir atsakymo asmeniui parengimą. 4.2. **Atsakymas** – atsižvelgiant į prašymo turinį, žodžiu ar raštu asmeniui teisės aktu nustatyta tvarka suteikiama administracinė paslauga, įteikiama prašomo administracinio akto kopija, nuorašas ar išrašas, išdėstoma institucijos nuomonė apie asmens kritiką, pasiūlymus ar pageidavimus. [...] 8. **Asmenų prašymai nagrinėjami pagal institucijos kompetenciją**. [...] 17. Asmenų prašymai, pateikti žodžiu, į kuriuos galima atsakyti nedelsiant, nepažeidžiant asmens, kuris kreipiasi, kitų asmenų ar institucijos interesų, institucijoje neregistruojami, jeigu institucijos vadovas ar jo įgaliotas asmuo nenusprendžia kitaip. Į tokius prašymus turi būti atsakoma nedelsiant. [...]. 45. **Į asmenų prašymus atsakoma valstybine kalba ir tokiu būdu, kokiu pateiktas prašymas, jeigu asmuo nepageidauja gauti atsakymo kitu būdu**. 47. **Atsakymai parengiami atsižvelgiant į prašymo turinį**: [...] 47.2. *į prašymą pateikti institucijos turimą informaciją atsakoma pateikiant prašomą informaciją Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ar savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo nustatyta tvarka arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys*; 47.3. *į prašymą priimti administracinį sprendimą – įsakymą, potvarkį ar nustatyta tvarka kitą nustatytos formos dokumentą, kuriame išreikšta institucijos valia, – atsakoma pateikiant atitinkamo priimto dokumento kopiją, išrašą ar nuorašą arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys*; 47.4. *į kreipimąsi, kuriame išdėstoma asmens nuostata tam tikru klausimu, pranešama apie institucijos veiklos pagerėjimą ar trūkumus ir pateikiami pasiūlymai, kaip juos ištaisyti, atkreipiamas dėmesys į tam tikrą padėtį, pranešama apie valstybės tarnautojų piktnaudžiavimą ar neteisėtus veiksmus, nesusiėjusius su konkrečiu asmens teisėtų interesų ir teisių pažeidimu, ar kitokį asmens kreipimąsi atsakoma laisva forma*. [...] 50. Atsakyme, kuriame nurodomos atsisakymo suteikti prašomą administracinę paslaugą, **informaciją**, priimti administracinį sprendimą priežastys, arba institucijos siunčiamame, vadovaujantis Taisyklių 12, 38, 39–42 punktais, pranešime apie asmens prašymo nenagrinėjimo priežastis **nurodoma tiksli atsakymo apskundimo tvarka ir institucijos (-ų), kuriai (-ioms) gali būti paduotas skundas, pavadinimas (-ai) ir adresas (-ai), taip pat terminas (-ai), per kurį(-uos) gali būti pateiktas skundas**. [...].“

Tyrimui reikšminga teismų praktika

10. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2004-12-13 nutarimas byloje Nr. 51/01-26/02-19/03-22/03-26/03-27/03:

„Konstitucinė nuostata, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, konstitucinis atviros visuomenės imperatyvas, konstitucinė valstybės tarnybos samprata suponuoja tai, kad valstybės tarnyba turi būti atvira, prieinama žmonėms, kurių reikalus ji tvarko. Minėta, kad valstybės, kaip visos visuomenės organizacijos, paskirtis, taigi ir valstybės tarnybos paskirtis, – užtikrinti žmogaus

teisės ir laisvės, garantuoti viešąjį interesą. [...].

Valstybės tarnyba turi veikti paklusdama tik Konstitucijai ir teisei. Kiekviena valstybės ar savivaldybės institucija, per kurią vykdomos valstybės funkcijos, kiekvienas valstybės tarnautojas turi paisyti teisėtumo reikalavimų. Valstybės tarnautojai turi nepiknaudžiauti jiems nustatytais galiomis, nepažeisti teisės aktų reikalavimų. Konstitucinis Teismas 2000-06-30 nutarime konstatavo, kad valstybės institucijos, pareigūnai turi saugoti, ginti žmogaus teises ir laisves; ypač svarbu, kad, vykdydami jiems patikėtas funkcijas, jie patys nepažeistų žmogaus teisių ir laisvių [...].

Konstitucinis Teismas 2004 m. liepos 1 d. nutarime ir 2004 m. lapkričio 5 d. išvadoje konstatavo, kad Konstitucijoje yra įtvirtintas atsakingo valdymo principas. Valdžios atsakomybė visuomenei – teisinės valstybės principas, kuris įtvirtintas Konstitucijoje nustačius, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, kad piliečiai turi teisę [...] apskusti jų sprendimus, garantavus piliečiams galimybę ginti savo teises teisme, peticijos teisę, taip pat teisės aktuose reglamentavus piliečių prašymų ir skundų nagrinėjimo procedūrą ir kt. [...].“

11. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo formuojama praktika

2013-03-05 nutartis administracinėje byloje Nr. A556-439/2013 – „[...] Priimant sprendimą dėl konkretaus prašymo (ar kitokio pobūdžio kreipimosi, nepriklausomai nuo tokio dokumento formos) turi būti veikama paisant pagrindiniame šalies įstatyme – Konstitucijoje įtvirtinto, atkartojamo ir Viešojo administravimo įstatyme, principo, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms.“

Tyrimo išvados

12. Atsižvelgus į šio tyrimo metu nustatytas aplinkybes bei į teisinį reglamentavimą, konstatuotina:

12.1. Pareiškėjas Seimo kontrolieriui skundžiasi tuo, kad Savivaldybės pareigūnai netinkamai išnagrinėjo jo 2017-03-27 prašymą, neatsakė į pateiktus klausimus dėl socialinės paramos skyrimo / neskyrimo;

12.2. Konstitucijos 52 straipsnyje įtvirtinta, jog valstybė laiduoja piliečių teisę gauti senatvės ir invalidumo pensijas, socialinę paramą nedarbo, ligos, našlystės, maitintojo netekimo ir kitais įstatymų numatytais atvejais. Konstitucinis Teismas, aiškindamas Konstitucijos 52 straipsnį, ne kartą yra pažymėjęs, jog šiomis nuostatomis yra išreiškiamas valstybės socialinis pobūdis, o socialiniam aprūpinimui, t. y. visuomenės prisidėjimui prie išlaikymo tų savo narių, kurie negali dėl įstatymuose numatytų priežasčių apsirūpinti iš darbo ar kitokių pajamų arba yra nepakankamai aprūpinti, pripažįstamas konstitucinės vertybės statusas (Konstitucinio Teismo 1997 m. kovo 12 d., 1997 m. gruodžio 3 d., 2002 m. lapkričio 25 d., 2003 m. gruodžio 3 d., 2004 m. kovo 5 d. nutarimai);

12.3. pinigine socialine parama turi būti teikiama vadovaujantis socialinio teisingumo ir veiksmingumo principu, t. y. pinigine socialine parama teikiama siekiant sudaryti sąlygas gauti paramą tada, kada jos labiausiai reikia, didinti motyvaciją integruotis į darbo rinką ir išvengti skurdo spąstų bei racionaliai naudojant turimus išteklius;

12.4. pinigine socialine paramą savivaldybės teikia vykdydamos savarankiškąją savivaldybių funkciją, kuri yra finansuojama iš savivaldybių biudžetų lėšų. Savivaldybės taryba tvirtina pinigines socialines paramos teikimo tvarkos aprašą;

12.5. „Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas savo praktikoje ne kartą yra konstatavęs, kad viešojo administravimo subjekto priimto individualaus administracinio akto priėmimo faktinis pagrindas ir individuali argumentacija turi būti žinomi ne tik viešojo administravimo subjektui, priimančiam sprendimą, bet ir asmeniui, kurio atžvilgiu jis priimamas. Individualus administracinis aktas paprastai turi būti toks, kad iš jo būtų galima suprasti visuomeninių santykių esmę, subjektus, dalyvaujančius šiuose santykiuose, būtų aiškus tų visuomeninių santykių teisinis kvalifikavimas. Visiškai nesilaikant minėtų nuostatų ar laikantis tik

iš dalies, pavyzdžiui, neįvardijant, kokiais teisės aktais remiantis ginčijamas administracinis aktas yra priimamas, paprastai kyla pagrįsta abejonė dėl tokio administracinio akto teisėtumo bei pagrįstumo, įgalinanti teismą, nagrinėjantį tokią bylą, skundžiamą viešojo administravimo subjekto individualų administracinį aktą panaikinti“ (Žiūrėti, pavyzdžiui, 2008 m. lapkričio 19 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A556-1898/2008, 2008 m. gruodžio 19 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A75G-2036/2008, 2012 m. liepos 16 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A14(3-1543/2012;

12.6. pagal Teisės gauti informaciją įstatymo 1 straipsnio 2 dalį, įstatymas sudaro palankias sąlygas asmenims gauti valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų disponuojamą informaciją ir panaudoti ją komerciniams ar nekomerciniams tikslams. Įstatymo 2 straipsnio 2 dalyje yra pateikta sąvoka, apibūdinanti požymius informacijos, kurią yra įpareigotos teikti asmeniui valstybės ir savivaldybių įstaigos bei institucijos, t. y. kad informacija yra žinios, kuriomis disponuoja valstybės ir savivaldybių institucija ar įstaiga. Pagal šias Įstatymo nuostatas, valstybės ir savivaldybių institucijoms bei įstaigoms tenka pareiga teikti tik tokią informaciją, kuria jos disponuoja.

Pagal Įstatymo 3 straipsnį, įstaigos privalo teikti pareiškėjams informaciją, o Įstatymo 4 straipsnyje nurodyti informacijos teikimo principai. Įstaigos, teikdamos informaciją, vadovaujasi šiais principais: „1) **informacijos išsamumo**, reiškiančio, kad pareiškėjui turi būti pateikta visa pagal teisės aktus teiktina jo prašymo turinį atitinkanti informacija; 2) **tikslumo**, reiškiančio, kad pareiškėjui teikiama informacija turi atitikti įstaigos disponuojamą informaciją; 3) teisėtumo, reiškiančio, kad įstaigos veiksmai teikiant informaciją grindžiami šiuo ir kitais įstatymais ar kitais teisės aktais; [...]“. Pagal Įstatymo 19 straipsnį, pareiškėjas turi teisę apskusti įstaigos veiksmus įstatymų nustatyta tvarka.

Prašymų nagrinėjimo taisyklių 47.2 punkte numatyta, kad atsakymai į prašymą parengiami atsižvelgiant į prašymo turinį, į prašymą pateikti institucijos turimą informaciją atsakoma pateikiant prašomą informaciją Teisės gauti informaciją įstatymo nustatyta tvarka arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys;

12.7. nagrinėjamu atveju:

12.7.1. Savivaldybė, gavusi Pareiškėjo 2017-03-27 prašymą, iš esmės jo nenagrinėjo, apsiribojo paaiškinimu, jog Pareiškėjas niekada nebuvo nurodęs informacijos apie paramos skyrimą pateikimo būdo, todėl tik žodžiu ir buvo informuojamas. Kitais Pareiškėjo nurodomais klausimais Savivaldybė nepasisakė, informacijos nepateikė, nes juos „ne kartą nagrinėjo Savivaldybės specialistai“. Pažymėtina, kad atsakymo apskundimo tvarka nebuvo išaiškinta.

Atkreiptinas dėmesys į Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo formuojamą praktiką, kad „viešojo administravimo subjekto priimto individualaus administracinio akto priėmimo faktinis pagrindas ir individuali argumentacija **turi būti žinomi** ne tik viešojo administravimo subjektui, priimančiam sprendimą, bet ir asmeniui, kurio atžvilgiu jis priimamas.“ Kadangi Savivaldybės sprendimas skirti / neskirti / mažinti socialinę paramą yra individualus administracinis aktas, todėl asmenys, kurių atžvilgiu priimtas toks administracinis aktas (nagrinėjamu atveju, Pareiškėjas), apie tai privalo būti informuoti.

Vadovaujantis Prašymų nagrinėjimo taisyklių nuostatomis (pažymos 9.4 punktas), į asmenų prašymus atsakoma tokiu būdu **kokiu pateiktas prašymas, jeigu asmuo nepageidauja gauti atsakymo kitu būdu**. Taigi, Savivaldybė, raštu gavusi Pareiškėjo prašymą-paraišką dėl socialinės paramos suteikimo (prašymai skirti socialinę paramą pateikiami tik raštu) ir nustačiusi, kad Pareiškėjas prašyme-paraiškoje nenurodė informacijos apie paramos skyrimą pateikimo būdo, tuo atveju turėjo vadovautis Prašymų nagrinėjimo taisyklių 45 punkto nuostatomis ir apie socialinės paramos skyrimą / neskyrimą / mažinimą informuoti raštu.

12.7.2. Savivaldybė, gavusi Seimo kontrolieriaus 2017-05-11 paklausimą Nr. 4D-2017/2-558, kuriuo prašyta pateikti motyvuotą informaciją, paaiškinimus dėl Pareiškėjo 2017-03-27 prašymo nagrinėjimo (pažymos 7 punktas), prašomos informacijos nepateikė, į klausimus neatsakė arba atsakė netinkamai (neišsamiai, netiksliai). Pažymėtina, kad Savivaldybė dėl nepaaiškintų priežasčių pateikė informaciją dėl 2017-03-17 prašymo nagrinėjimo (Seimo

kontrolierius to neprašė). Savivaldybė Seimo kontrolieriui nepateikė informacijos, motyvuoto paaiškinimo dėl 2017-03-29 pažymos 19.1, 19.3, 19.5 punktuose pateiktų rekomendacijų vykdymo, neatsakė į 2017-05-11 paklausimo 8.1.1, 8.1.4, 8.2.2 ir kt. punktuose suformuluotus klausimus.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad, vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 1 dalimi, „*Pareigūnai privalo Seimo kontrolierių reikalavimu nedelsdami pateikti jiems informaciją, dokumentus ir kitą medžiagą, būtinus jų funkcijoms atlikti*“, o vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 4 dalimi, „*Asmenys, trukdantys Seimo kontrolieriui atlikti savo pareigas, atsako įstatymų nustatyta tvarka.*“

13. Apibendrinus pateiktas išvadas, konstatuotina, kad Pakartotinis skundas pripažintinas pagrįstu, nes Savivaldybė:

13.1. netinkamai išnagrinėjo Pareiškėjo 2017-03-27 prašymą, todėl buvo pažeistos Teisės gauti informaciją įstatymo bei Prašymų nagrinėjimo taisyklių nuostatos (pažymos 9.3, 9.4 punktai);

13.2. Seimo kontrolieriui pateikė nepakankamą informaciją bei paaiškinimus (pažymos 7 punktas), taigi buvo pažeistos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio nuostatos.

14. Atkreiptinas Pareiškėjo dėmesys į tai, kad:

14.1. *sprendimas dėl piniginės socialinės paramos skyrimo ar neskyrimo gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka;*

14.2. *Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatyme* nustatyta, kad asmuo privalo sąžiningai naudotis jam suteiktomis teisėmis ir jomis nepiktnaudžiauti, kitu atveju administracinė procedūra gali būti nutraukta. Pažymėtina tai, jog Seimo kontrolierių įstatymo 17 straipsnio 3 dalyje nustatyta: jeigu pareiškėjas piktnaudžiauja teise kreiptis į Seimo kontrolierių, Seimo kontrolieriaus sprendimu susirašinėjimas su tokiu pareiškėju gali būti nutrauktas.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

15. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia X skundą dėl Prienų rajono savivaldybės pareigūnų veiksmų (neveikimo) pripažinti pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

16. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 14, 17 punktu Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius *Prienų rajono savivaldybės administracijos direktoriui* rekomenduoja:

16.1. atkreipti dėmesį į pažymos išvadas, tinkamai (motyvuotai) atsakyti į Seimo kontrolieriaus 2017-05-11 paklausime pateiktus klausimus;

16.2. imtis priemonių, kad ateityje Seimo kontrolieriui būtų teikiama išsami, motyvuota informacija;

16.3. atkreipti dėmesį į pažymos išvadas, tinkamai (motyvuotai) atsakyti Pareiškėjui į jo 2017-03-27 prašymą;

16.4. imtis priemonių, kad informacija pareiškėjams socialinės paramos klausimais būtų teikiama vadovaujantis galiojančių teisės aktų nuostatomis, laikantis išsamumo, tikslumo, objektyvumo principų;

16.5. įvertinti pareigūnų, rengusių ir teikusių informaciją Pareiškėjui socialinės paramos klausimais bei teikusių informaciją Seimo kontrolieriui, veiksmus, pateikti išvadas šiuo klausimu.

Apie rekomendacijų nagrinėjimo rezultatus Seimo kontrolierių informuoti iki 2017-09-01.